

Suomen Kouluhistoriallisen Seuran vuosikirjat 1935–2001

VUOSIKIRJA I (1935)

- A. R. Cederberg,* *Kouluneuvos Einar Fieandt.*
Kurt H. Enwald, *A. J. Mela.*
J. A. Wecksell, *A. J. Mela.*
Hanna Kallio, *Vanhoja koulumuistoja.*
Heikki Impivaara, *Pari piirrettä Raahen koulusta.*
Reino Rautavaara, *Piirteitä Oulun triviaalikoulun historian-
opetuksesta viime vuosisadan alkupuolel-
la.*
Juuso Mustonen, *Inkerin kansanopetuksen alkuvaiheita.*
E. O. Stenij, *Sata vuotta ammattiopetuksemme vaihei-
ta.*
Heikki Terho, *Haminan saksalaisen alkeiskoulun oppi-
lasmatrikkeli.*
Suomen kouluhistoriallisen seuran säännöt.

VUOSIKIRJA II (1936)

- R. A. Mäntylä,* *Kansanopetuksesta Tornion kaupungissa
1700- ja 1800-luvulla.*
V. R. Lehtonen, *Alemman maanviljelysopetuksen alkuvai-
heista Suomessa*
Olga Moberg, *Helsingin kansakoulujen alkua ajoilta I.*
Mayu Kantele, *Helsingin kansakoulujen alkua ajoilta II.*
Impi Siukonen, *Muistoja Amanda Packalenista.*
L. Wartainen, *Kylliälän kasvatustaitos 100-vuotias.*
Juuso Mustonen, *Sunnuntai- eli pyhäkoulut Inkerissä.*
Uuno Pulkkilä, *Kristiinankaupungin pedagogio.*

VUOSIKIRJA III (1937)

- A. R. Cederberg,* *Suomen kouluhistorian tärkein tehtävä.*
A. J. Tarjanne, *Koulumuistoja kuuden vuosikymmenen
takaa.*
August Alho, *Turun kaupunginkouluja viime vuosisa-
dalla.*

- Väinö Vaara,* *Muuan poikkeuksellinen koulun talous-*
suunnitelma.
Matti Koskenniemi, *Lukiolaiselämää Turussa 1880-luvulla.*
V. Ahokanta, *Muistelmia Lappeenrannan sunnuntai-*
koulusta.

VUOSIKIRJA IV (1938)

- Kustaa Hautala,* *Piirteitä Oulun oppikouluoloista 1822–43.*
V. Ahokanta, *Lappeenrannan käsityöläiskoulun vai-*
heet.
Santeri Liikkanen, *J. V. Snellman ja kansakoulu.*
Kalervo Kaartinen, *Ekateriinan eli Huutokosken koulu.*
Antti Inkinen, *Suomalainen koululaitos Pietarissa.*
Niilo Liakka, *Muisteloja Tornion ala-alkeiskoulusta*
1870-luvulla.

VUOSIKIRJA V (1939)

- J. H. Ollikainen,* *Leppävirran vanhemmasta kansakoulu-*
opetuksesta
V. Ahokanta, *Sortavalan vanhemmat ammattikoulut.*
Niilo Liakka, *Oulun suomalainen yksityislyseo*
1874–1890.
M. O. Karttunen, *Etelä-Pohjanmaan ensimmäisen kansa-*
koulun perustaminen.

VUOSIKIRJA VI (1944)

- J. H. Ollikainen,* *Leppävirran kansakouluolojen kehitys*
1800-luvun viimeisillä vuosikymmenillä.
Erkki Paasikallio, *Ahlmanin pitäjänkoulujen alkuvaiheet.*
Vilho H. Kivioja, *Muistelmia Teuvo Pakkalasta opettajana.*
Heikki Hosia, *Punkalaitumen koululaitoksen alkuvai-*
heet.
Aili Vallin, *Kouluhistoria ja matrikelit kaupungeit-*
tain ja kunnittain.

VUOSIKIRJA VII (1948)

- Olli Lokki,* *Piirteitä aritmetiikan opetuksesta Suomes-*

sa vuoteen 1941 asti.

H. K. Erviä,

Narvan suomalaisen kirkkokoulun vaiheita.

Jouko Palonen,

Valtion oppikoulujen opettajien palkkauksen pääkohdittainen kehitys 1800-luvulla.

Viljam Ahokanta,

Ammattiopetuksen vaiheita Joensuussa.

VUOSIKIRJA VIII (1950)

Aukusti Salo,

Suomen kasvatustieteen harrastuksen ja tutkimuksen elvyttäminen.

Urho Somerkivi,

Sunnuntaikoulujen perustamisesta.

Santeri Liikkanen,

Piirteitä Itä-Suomen kansanopetusoloista 1700-luvulla.

Kustaa Hautala,

Muuan kouluriita Oulussa 1860-luvulla.

Aarne B. J. Vartiainen,

Kylliälän eli Uudenkartanon kasvatustietos 1829–1901.

VUOSIKIRJA IX (1955)

Eino Viitasaari,

Suomen Kouluhistoriallinen Seura 20-vuotias.

Urho Somerkivi,

Suomen kansanopetuksen nousu 1840-luvulla.

E. O. Kuujo,

Haminan kadettikoulun pedagogisesta yhdistyksestä 1870-luvulla.

Aimo Halila,

Miten Helsingistä tuli Suomen johtava koulukaupunki.

W. Rantoja,

Isonkyrön kansanopetuksen alkuvaiheet.

Mikko Rusama,

Helsingin vaatturiammattikoulun perustamisvaiheista.

Nehemias Rautonen,

Multian kirkonkylän kansakoulun perustaminen.

Aimo Halila,

Bell-Lancasterin vuoro-opetusjärjestelinä Suomessa.

Eino Viitasaari,

Katsaus.

VUOSIKIRJA X (1957)

Eino Viitasaari,

Kasvatustieteellisen keskuslaitoksen perustamissuunnitelmien historiaa.

- Sinikka Lipponen,* Suomen opettajakunta suuren Pohjan sodan aikana.
Erkki Lahdes, Ahlmanin koulujen ensimmäisten opettajain valinta.
Akseli Salokannel, Piirteitä Vanajan kansanopetuksesta.
E. Viitasaari, Katsaus Suomen Kouluhistoriallisen Seuran toimintaan.

VUOSIKIRJA XI (1959)

- Antti Inkinen,* Suomalaisen nuorison opinkäyntiä Pietarissa venäläisen valtakauden aikana.
Armas Vuoristo, Papiston suhde kansakoulukysymykseen 1800-luvun alusta kansakoulun perustamiseen.

VUOSIKIRJA XII (1960)

- Jaakko Linnankivi,* Reginan koulu Anjalan pitäjänkouluna.
Alpo K. Rapila, Piirteitä kansakoulunopettaja Antti Tarkkasen elämäntyöstä.

VUOSIKIRJA XIII (1961)

- V. A. Nordman,* Adolf Voldemar Streng ja Aukusti Juhana Mela.
Ritva Dahl, Venäjän kielen opetus Suomen oppikouluissa ensimmäisellä sortokaudella.
L. Vainio, Vaasan suomalaisen lyseon ja Borgå lyseumin kirjeenvaihdosta v. 1890–92.

VUOSIKIRJA XIV (1962)

- Alpo K. Rapila,* Laihian kk:n kansakoulun toiminnasta vuosina 1880–1883.
Kalevi Kajava, Nevanlinnan triviaalikoulun vaiheista.
Eelis Aurola, Michail Tichanoffin perustamista suomenkielisistä kansakouluista ja niiden varhaisista vaiheista.
E. O. Stenii, Ammattikasvatusta Ruotsinvallan aikaisessa Viaporissa.

VUOSIKIRJA XV (1963)

- Jussi Isosaari, Pedagogista teoriaa maassamme 1800-luvun alkupuolella.*
Veikko Lehvä, Kuurojen opetuksen alkuvaiheita meillä ja muualla.
Kalevi Kajava, Pietarin suomalaisen kirkkokoulun vaiheista.
M. O. Karttunen, Opettaja Johannes Häyhän muistelmia.
Urho Somerkivi, Rousseau pedagogisena ajattelijana. Muutamia mietteitä A. D. 1962.

VUOSIKIRJA XVI (1964)

- Eeva Tirkkonen, Musiikinopetuksesta Suomessa vuosina 1866–1925.*
Pentti Väsunta, Maalaiskansakoulujen tarkastuksen historia Cygnaeuksen ja paikallistarkastajien aikana 1866–1884.
Matti A. Sainio, Lähteitä Suomen kansakoulun esihistoriaan.

VUOSIKIRJA XVII (1965)

- E. A. Stenij, Piirteitä Suomen kouluhistoriallisen seuran 30-vuotistaipaleelta.*
Kalevi Kajava, Pietarin suomalaisesta yhteiskoulusta.
Erkki Lahdes, Maalaiskansakoulun opetussuunnitelma (1925) nykyisen didaktiikan tienraivaajana.
Eelis Aurola, Eräs keskeinen lähde Uno Cygnaeuksen suunnitelmassa kielen opetuksen uudistamiseksi.
A. Halila & E. Aurola, Koulun historian kirjoittamisesta.

VUOSIKIRJA XVIII (1966)

- Matti A. Sainio, S. A. Hedlundin kirjekokoelma.*
Jussi Isosaari, Bruno Boxtrömin kasvatustieteiden opetus Sortavalan seminaarissa 1882–1917.

- Alpo K. Rapila,* *Suomenkielisten kansakoulujen syntyvaiheista Helsingin ympäristössä 1890-luvulla.*
- EelisAurola,* *Cygnaeuksen kaksi kirjoitusta v:lta 1857 ja niiden luonnokset.*

VUOSIKIRJA XIX (1968)

- V. A. Nordman,* *Kielisuhteet Helsingin oppikouluissa sadan vuoden aikana 1860–1960.*
- Juhani Jussila,* *Työkasvatuksen tavoitteet Suomen kansakoululaitoksen järjestämistä koskevissa suunnitelmissa vuosina 1856–1866.*
- Sven Gladh,* *Kansakoulumme käsityönopetus vuosina 1866–1888.*
- Soili Virkkunen,* *Lars Gabriel von Haartmanin suunnitelma Kartanon koulun perustamiseksi.*

VUOSIKIRJA XX (1972)

- Markku Hulkko,* *Kansakoulun kehitys teollistuvassa maalaiskunnassa.*
- Reijo Pajamo,* *Heinrich Wächter Suomen koulujen laulunopetuksen uudistajana (1853–1881).*

VUOSIKIRJA XXI (1983)

- Urho Somerkivi,* *Suomen kunnallinen keskikoulu.*
- Taimo Iisalo,* *Keskikoulun opetussuunnitelman syntyvaiheen ongelmia.*
- Jouko Kauranne,* *Alakansakoulu-lehti alakansakoulun opetussuunnitelmaa koskevan keskustelun kehittäjänä.*
- Alpo K. Rapila,* *Kuvernööri A. A. Järnefeltin toiminta kansakoulujen perustamisessa Vaasan läänissä 1890–1894.*
- Suomen kouluhistoriallisen seuran toimintakertomus vuodelta 1982.*

VUOSIKIRJA XXII (1984)

- Martti T Kuikka,* *Didaktiikan asema suomalaisen opettajan-*

- Esko L. Kähkönen,*
Antti Lappalainen,
Alpo K. Rapila,
Elias Turunen,
Kai R. Lehtonen,
Suomen kouluhistoriallisen seuran toimintakertomus vuodelta 1983.
- koulutuksen alkuvaiheissa 1800-luvulla. Lapin viimeiset katekeetat opettajina. Alexander Edvard Modeen, oppikirjantekijä ja maantieteen opetuksen uudistaja. Etelä-Pohjanmaan kansakoulujen tarkastus talvella 1872. Opettaja Matti Pajusen muistelmä: Neljä vuosikymmentä kansanvalistustyötä rajaseudulla. Mikrotietokone kouluhistorian tutkijan apuvälineenä.*

VUOSIKIRJA XXIII (1985)

- Urho Somerkivi,*
Jouko U. Kauranne,
Aimo Halila,
Martti T. Kuikka,
Antti Henttonen,
Erkki Kuujo,
Kyösti Kiuasmaa,
M. O. Karttunen,
Erkki Merimaa,
Martti T Kuikka,
- Kansanopetuksen opetussuunnitelmat kulttuurin siirron kuvastajina. Kulttuurin vaikutus alakansakoulun opetussuunnitelmiin. Suomen kansakouluväen ulkomaisista opintomatkoista 1880- ja 1890-luvuilla. Suomalainen kulttuuri yläkansakoulu-seminaarien harrastustoiminnassa 1920- ja 1930-luvulla. Opettaja kulttuurityön tekijänä. Monikielisen Viipurin koululaitos. Nuoren tasavallan oppikoulukulttuuri. Kansanopiston kulttuuritehtävä. Suomenkieliset koulut ulkomailla. Piirteitä Suomen kouluhistoriallisen seuran toiminnasta vuosina 1935–1985.*

VUOSIKIRJA XXIV (1986)

- Donald J Wilson,*
A. Halila & E. Aurola,
Jouko Kauranne,
- Urho Somerkivi in memoriam. Public Support of Private and Independent Schools in Canada. Koulun historian kirjoittamisesta. Kuopion kansakoululaitos sodista peruskouluun.*

- Irina Koskinen,*
Antti Lappalainen,
Alpo K. Rapila,
Risto Rinne,
Kouluhistorian tutkimuksen päivät.
Martti T Kuikka,
Reijo Raivola,
M. O. Karttunen,
Antti Lappalainen,
Toimintakertomus vuodelta 1985.
- Vänrikeistä Talvelan poikiin.*
Helsingin kansakoulunopettajat koulun-
uudistajina.
Maaseudun kansakoulunopettajan kun-
nanpalkka 1870-luvun Etelä-Pohjanmaal-
la.
Kansakoulunopettajien rekrytointi Suo-
messa ennen toista maailmansotaa.
Kasvatuksen historian tutkimuksen nyky-
päivä ja tulevaisuus.
Kansallisen hengen käsite vertailevassa
tutkimuksessa.
Suomen kouluhistoriallinen seura 1935–
1985. Seuran 50vuotistilaisuudessa pidetty
esitelmä.
Urho Somerkiven teokset.

UUOSIKIRJA XXV (1987)

- M. O. Karttunen,*
Martti T. Kuikka,
Saara Hakaste,
Tore Modeen,
Toimintakertomus vuodelta 1986.
- Historian koulu. Historianopetus kansan-*
opistossa 1890–1950.
Teori och praktik inom pedagogiken i ut-
bildningen av klasslärare i Finland under
krigstiden.
Uusia näkymiä vertailevan kasvatus-
tieteen tutkimusongelmiin.
Oikeus yksityiseen kouluopetukseen. Hal-
litusmuodon 82. ja 79. pykälien tulkintaa.

UUOSIKIRJA XXVI (1988)

- Jouko Kauranne,*
Veli Matti Autio,
Martti T. Kuikka,
- Helsingin koululaitoksen pedagogisesta*
kehityksestä peruskoulun alkuvuosina.
Aistivammaisopetus kulttuuripolitiikan
kentässä.
Opettamisen perustaidot suomalaisen
opettajankoulutuksen kehittämisen ongel-

- Paavo Tarvainen,* mana 1972–1978.
Leo Harmaja virkamieskoulutuksen edistäjänä.
Irina Koskinen, Muuttuva ylioppilasaine.
Markku Mansner, Ammattimiehiä tehtaaseen ja verstaaseen.
Toimintakertomus vuodelta 1987.

VUOSIKIRJA XXVII (1989)

- Jouko Kauranne,* *Use of Computers in Finnish Schools.*
F. H. Mortensen, *Uppsatskrivningen och dess föregångare i Danmark.*
Irina Koskinen, *Niinsanotut uudet pedagogiset näkemykset ja ortodoksinen kirkko.*
Martti T. Kuikka, *Viisi kansanopetusjärjestelmää Suomessa 1880-luvulta 1920-luvulle.*
Esko Nikander, *Kansakoulun tavoitteet Uno Cygnaeuksen, J. V. Snellmanin ja Mikael Soinisen tulkitsemana.*
Reijo Pajamo, *Laulun ja soiton lehtori E. A. Hagfors.*
Alpo K. Rapila, *Koululainsäädäntömme muuttumisvaiheita.*
Jarl Stormbom, *Comenius ja Forselius – vertailevat näkökohdat.*
Toimintakertomus vuodelta 1988.

VUOSIKIRJA XXVIII (1990)

- Ahonen, S. & Rantala, J.,* *History of Education in "the Second Republic" c. 1944–1950.*
Kuikka, Martti T., *J. A. Comenius and the School order of 1649 in SwedenFinland.*
Iisalo, Taimo, *Sunnuntaikoulu työssäkäyville – esimerkkinä Uudenkaupungin sunnuntaikoulu 1800-luvulla.*
Karttunen, M. O., *Maalaiskansakouluntarkastajana Etelä-Pohjanmaalla 1940ja 1950-luvuilla.*
Kauranne, Jouko, *Japanin ja Suomen peruskoulujen opetus-suunnitelmien vertailua.*
Kivinen, O. & Kinos, S., *Suomalainen oppiaika.*

- Koskinen, Irina,* *Oppiaineen historia kytkeytyy pedagogiikan ja aineen historiaan.*
- Jukka Rantala,*
Pauli Arola,
Jyrki Männistö, *Valmistavan koulun kautta oppikouluun. Kansalaiskasvatuksella kaaosta vastaan. Sanomalehdet kouluhistorian tutkimuksessa.*
- Taimo Iisalo,* *Onko pesäluettelosta apua selvitettäessä viime vuosisadan suomalaisen kansaninimisen lukutaidon tasoa?*
- Antti Ranta-Knuuttila,* *Opettajakoulutuksen kehittämiskysymyksiä 1970–1995.*
- Aaro Harju,* *Koulutuksen lainsäädännön kokonaisuudesta.*
- Suomen Kouluhistoriallisen Seuran toimintakertomus 1995.*

VUOSIKIRJA XXIX (1991)

- Martti T. Kuikka,* *Humanism of Antiquity and the Development of Finnish Secondary Schools in the 1920's and 1930's.*
- Pauli Arola,*
Aaro, Harju, *Yksi oppikirja – kaksi kertojaa. Kreikkalaiskatolisten kansakoulujen tarkastus ennen vuotta 1923.*
- Yrjö Kaimio,* *Rintamaoppikoulujen toiminta jatkosodassa syksystä 1943 maaliskuuhun 1944. Helsingin koulumuseon syntyvaiheet. Kotitausta ja opintoura.*
- Jouko Kauranne,*
Matti Koskenniemi,
Alpo K. Rapila, *Kansakouluntarkastaja K. W. Forsmanin elämäntyöstä vuosina 1885–1922 Etelä-Pohjanmaalla.*
- Jarl Stormbom,* *Ketkä olivat Suomen didaktisesti merkittävimmät herbartilaiset ja mitä oli didaktiikka?*
- Marianne Tallberg,* *Maallisen sairaanhoitajakoulutuksen alkuvaiheet Suomessa.*
- Elias Turunen,* *Kotiopetuksen ja työn kautta seminaarista yhteiskuntaan.*
- Toimintakertomus vuodelta 1990.*

**KUVIA SUOMALAISESTA KOULUTUKSESTA
/ VUOSIKIRJA XXX (1992)**

- Martti T Kuikka, Yliopistot suomalaisen yhteiskunnan rakentajina itsenäisyyden aikana.*
- Antti Lappalainen, Suomen oppikirjat.*
- Leena Jääskeläinen, Koululiikuntaa vuodesta 1843.*
- Matti Koskenniemi, Kotitausta ja opintojen keskeyttäminen.*
- Erkki Merimaa, Työntiedosta ja ammatinvalinnasta opintojen ohjaukseen.*
- Jouko Kauranne, Suomi vai Eurooppa uuden koulutusajattelun perustana.*
- Martti T. Kuikka, Suomen Kouluhistoriallisen Seuran vuosikirja Kouluja menneisyys vuosina 1935–1992.*

VUOSIKIRJA XXXI (1993)

- Antti Lappalainen, Opettajat kuvataiteilijoiden kuvaamina.*
- Taimo Iisalo, Pedagogiossa ja pedagogiosta maailmalle.*
- Jouko Kauranne, Helsingin koulutoimen hallinnon muuttuminen.*
- Maximilian Modeen, Skolerfarenheter.*
- Pauli Arola, Historioitsija puhui – mutta kenelle?*
- Martti T Kuikka, Opettajakuvan muuttuminen 1940-luvulta 1990-luvulle.*
- Saara Hakaste, The Development of Co-Education in Finland.*
- Eva Szabolcs, Recent Research in the History of Education in Hungary.*
- Toimintakertomus vuodelta 1992.*

VUOSIKIRJA XXXII (1994)

- Martti T. Kuikka, Kuusivuotiaat – ikuinen koulutuksen solmukohta.*
- Arto Jauhiainen, Helsinki koulupsykologisen työn pioneerinä.*
- Jouko Kauranne, Oppiaineiden ja tuntimäärien vaihtelu Suomen oppivelvollisuuskoulussa.*
- O. Kivinen & R. Rinne, Kansanopettajat ja kansalaiskuvan muu-*

- Laura Kolbe,
Juhani Tähtinen,* *tos Suomessa 1800–1990-luvuilla.
Traditio – murros – jatkuvuus.
Pikkulasten kotikasvatuksen ideaalit ajan
virrassa.*
- Suomen Kouluhistoriallisen Seuran toimintakertomus vuodelta
1993.*

KOULUN KANSAINVÄLISET KASVOT / VUOSIKIRJA XXXIII (1995)

- Martti T. Kuikka,* *Suomalaisen opettajankoulutuksen inno-
vaatioiden lähtö kohtia.*
- Jouko Kauranne,* *Suomalaisen kouluopetuksen eheyttämi-
sen juuret.*
- Saara Hakaste,* *Tyttöjen kasvatusta 1700- ja 1800-lukujen
Suomessa.*
- Erkki Kuujo,
Erkki Lahdes,* *Karjalan kouluolojen erityispiirteitä.
Vanha ja uusi, didaktiikan ikuinen ongel-
ma.*
- Jarl Stormbom,
Priit Raudkivi,
Russell H. Edes,* *Identiteettijakoulumaailma.
Löydetty – kadotettu – jälleen löydetty.
My impressions of Finnish and Scandina-
vian Educational Systems.*
- Kai R. Lehtonen,
Erkki Aho,* *Oppikirjan tekijä Supervaltojen syleilyssä.
Kouluhallinnon kansainvälinen vuorovai-
kutis.*
- Martti T. Kuikka,* *Suomen kouluhistoriallinen Seura vuosina
1986–1995.*

ERILAISET KOULUTIET / VUOSIKIRJA XXXIV (1996)

- Herdis Modeen,* *Nadine Eriksson-Avellan-D'ornhjelm
(1818–1907) Une pedagogue finlandaise en
Russie avec une carricre hors du commun.*
- Martti T. Kuikka,* *Education Policy and Alternative Pedago-
gies in Finland 1950–1995.*
- Jukka Rantala,
Pauli Arola,
Jyrki Männistö,* *Valmistavan koulun kautta oppikouluun.
Kansalaiskasvatuksella kaaosta vastaan.
Sanomalehdet kouluhistorian tutkimuk-
sessa.*

- Taimo Iisalo, Onko pesäluettelosta apua selvitetessä viime vuosisadan suomalaisen kansanihmissen lukutaidon tasoa?*
- Antti Ranta-Knuutila, Opettajakoulutuksen kehittämiskysymyksiä 1970–1995.*
- Aaro Harju, Koulutuksen lainsäädännön kokonaisuudistus.*
- Suomen Kouluhistoriallisen Seuran toimintakertomus 1995.*

ITSENÄINEN SUOMALAINEN KOULU / VUOSIKIRJA XXXV (1997)

- Jyrki Männistö, Kansakoulu puoluepolitiikan välikappaleena 1920- ja 1930-luvun Suomessa.*
- Jouko Kauranne, Omaleimaistamisen mahdollisuudet Suomen kansaja peruskouluissa maamme itsenäisyyden aikana.*
- Olavi Ketonen, Arvokasvatus arvoonsa.*
- A. Jauhiainen, J. Kivirauma & R. Rinne, Kansanopettajiston koulutuskysymys 1900-luvulla.*
- Minna Vuorio-Lehti, Ylioppilastutkinto itsenäisessä Suomessa.*
- Jukka Sarjala, Peruskoulu-uudistuksen toimeenpano eduskunnassa ja valtioneuvostossa.*
- Tuula Hyyrä, Suistamon alakansakouluseminaarin perustamisesta 80 vuotta.*
- Paavo Tarvainen, Voiko puupäästä kouluttaa agitaattorin?*
- Jarl Stormbom, Kolme presidenttiä – kolme identiteettiä.*
- Martti T. Kuikka, Religious instruction and education in Finnish teacher training from 1863 to 1895.*

SUOMALAISIA KASVATTAJIA / VUOSIKIRJA XXXVI (1998)

- Martti T. Kuikka, Features in the Uno Cygnaeus research tradition.*
- Juhani Tähtinen, Henrik Porthanin ideaalikansalaisuus ja kasvatus.*
- Saara Hakaste, Jaakko Fellman – lapinpappi ja saamelaisen opettaja.*

- Jyrki Männistö,* *Santeri Alkio – itsenäisyyden alun koulu-
mestari.*
- Hannu Välimäki,* *Paavo Virkkunen koulumiehenä ja kasvat-
tajana.*
- Simo Sinnari,* *Martti Haavion näkemykset opettajaper-
soonallisuudesta ja nykypäivän haasteet.*
- Helvi Penttilä,* *Piirteitä Sulo Erik Penttilän elämäntyöstä.*
- Olavi Ketonen,* *Urho Somerkiven elämäнкаaaren kartoi-
tusta.*
- Juha Nieminen,* *Guy von Weissenberg ja vapaan nuoriso-
kasvatuksen idea.*
- Raija Huhmarniemi,* *Reijo Wilenius – kulttuurifilosofi ja vaihto-
ehto pedagogi.*
- Suomen Kouluhistoriallisen Seuran toimintakertomus 1997.*

KASVATUKSEN MONIMUOTOINENSARKA

/ VUOSIKIRJA XXXVII (1999)

- Antti Lappalainen,* *Martti T. Kuikka – opettaja ja tiedemies.*
- Martti T. Kuikka,* *Humanism in Schoolpolicy in Finland af-
ter 1945.*
- Sirkka Ahonen,* *Kouluhistorian vaihtuvat paradigmat.*
- Irina Buchberger,* *Mikä äidinkieli?*
- Saara Hakaste,* *Kasvatuksen historiaa kansainvälisesti.*
- Jyrki Männistö,* *Kieliryhmien koulurettelöt itsenäisyyden
alussa.*
- Esko Nikander,* *Idea hyvästä opettajasta 1920- ja 1930-lu-
kujen Suomessa.*
- Anni Punto,* *Terveystieteiden alan soveltuvuuskokeet.*
- Jukka Rantala,* *Kansakoulunopettajat ja kapina.*
- Vesa Tuominen,* *Brander-suku karjalaisena kansanvalista-
jana.*
- Hannu Välimäki,* *Teologia – uskontopedagogiikka – kasva-
tustiede.*
- Tabula gratulatoria.*

VUOSIKIRJA XXXVIII (2000)

- Martti T. Kuikka,* *Textbookss on didactics and the religious
instruction in the Finnish primary school-*

- Martti Hölsä,*
Tuula Hyyrä,
Jouko Kauranne,
Elise Lujala,
Jussi Isosaari,
Jyrki Männistö,

Jukka Rantala,

Jarl Stormbom,

Suomen Kouluhistoriallisen Seuran toimintakertomus vuodelta 1998.
- teacher training colleges.*
Suomalaisten koulutushankkeita Itä-Karjalassa Jatkosodan aikana.
Kaurialan kassapäät sotavuosina.
Sotilaspoikien kasvatuseriaatteet.
Välitysluokka siltana kodista kouluun.
Opettajana Itä-Karjalassa.
Niukat kalliinajan lisät ja vähäiset virantoimituspalkkiot, yleissivistävien koulujen opettajien palkkataistelu 1920- ja 1930-luvuilla.
Kansakoulunopettajat kouluhallituksen mustassa kirjassa.
Waldemar Ruin ja hänen johtoasema kasvatustieteen ja didaktiikan professorina.

**KOKO KANSAN KOULU – 80 VUOTTA
OPPIVELVOLLISUUTTA / VUOSIKIRJA XXXIX (2001)**

- Jukka Sarjala,*
Aslak Lindström,
Jaakko Numminen,
Risto Parjanne,
Samuli Apajalahti,
Kirsi Lindroos,
Risto Rinne,

Anto Leikola,

Martti T. Kuikka,
Maija Rask,
- Ainoakaan lapsi ei jää huomaamatta.*
Tie oppivelvollisuuden säätämiseen.
Suomen kansanopetuksen historia.
Kunnat kansan sivistäjinä.
Opettajat paljosta vastuussa.
Oppivelvollisuus tänään.
Suomalainen yhtenäiskoulu ja ylikansallinen koulutuspolitiikka.
Ei koulua vaan elämää... – mitä olisi opittava?
Kansanopetuksen suuret linjat.
Oppimisen oikeus ja merkitys.

Koulu ja menneisyys XL
ISSN 0780-7694